

Evropako Kris pe Manushikane Hakaja Andas Vazhno Decizija pe Kejso/Kazo D.H. vi Avera Versus/Mamuj i Cehijaki Republika

Andini si bud vazhno decizija vash e Roma trujal i Europa, Pe Baro Asembleako khedipe kotar e Evropako Kris pe Manushikane Hakaja astrdi pe 14° Novembro 2007 bersh sas phendino kaj i segregacija upral e Romane chive ande e specijalno shkole si forma kotar e nazakoneski/stopuimi diskriminacija, so si phageripe pe Artiklo 14 kotar e Europaki Konvencija (kote stopuil pes/na del pes diskriminacija), jekh thaj jekh e Artiklosar 2 kotar o Protokolo No.1 (so dela siguriteto/sigurno o hakaj pe edukacija) . I decizija avili ande e D.H.vi Avera v. i Cehijaki Republika, ande e kazo/kejso so sine dendino anglal ofto bersha kotar o ERRC ande e anav kotar e deshuenja Romane chive. Tele si ikalde kotora kotar e Kriseski decizija/odluka.

D.H. thaj Javera mamuj Chehiko them

Bari kris

Aplikacija numero 57325/00

13 novembro 2007 bersh

12. Dzaindoj pali e dokumentija so shaj te arakhen pes ki Internet rigori Divizija bashi Roma thaj Phirutne ano Evropako Konsilo, e Roma aven kotar e regionura ki upruni chachune rigeskiri Indija katar e Iraneskoro plato. E majavgine skrinisarde dokumentura vash olengoro avibe ki Europa datirina katar desh thaj shtarto shelbershipe. Adadzives si mashkar ohto thaj desh milionura Roma save dziven ani Europa. [aj te arakhen pes ko sa e thema membrura ano Evropako Konsilo thaj pe varesave Centralne thaj chachune rigeskere europakere thema von si buteder katar 5% kotar sasti populacija. Majbaro numero olendar vorbisaren pe romani chib, chib savi avel katar e Indo – Europakere chibja. Vi kodo so e chibja isi but varijacije e Roma shaj te haljojen pes. Generalne dikhindoj e Roma ani Europa vorbisaren e themeskiri chib thaj butivar dzanen nekobor chibja.
13. Vi kodo so e Roma si ande Europa katar e deshtaj shtarto shelbershipe, butivar von naj prindzarde kotar e mazoriteta thaj nane

prindzardine sar Europakere manusha, von vi majodorig si teli crdipe pe rig kotar e mazoriteta thaj upri lende keren pes persekucije. Kodi reprekusija avilas dzi pe majucho nivelo pe Nacistengiri vrama, e manusha save so gindinas kaj si upruni rasa. Sar bute shelbershipaskiri reprekusija o rezultato si kodo so e romane komunitetura adadzives dziven pe but phare kondicije, pe but bilachi sitacija ando them thaj olengiri participacija ko publikano dzivdipe si but limitirimo.

175. E Krisa thaj o krisaripe ko majbut thema e diskriminacija dikhen javere jakhencar bizi varesavi chachuni justifikacija pe relevantno jekha-jekh situacije (Willis mamuj Khetanutne Thagaripa/Inglanga/ no. 36042/97, & 48, ECHR 2002-IV; thaj Okpysz mamuj Njamco no. 59140/00, & 33, 25 oktobro 2005-to bersh). Sar te si, o Artiklo 14 na stopuil e themen te keren javereder tretmano upral e manusha cilosar te koregirinen o „faktichno najekhipe,, mashkar lende. Varkana kodi sama te phagel pes kodo najekh tretmano shaj te anel vi dzi pe Artikloskoro phageripe („O Krisipe vash varesave aspektura e zakoneskere vash e chibja ande educiribe ande Belgija,, mamuj e Belgija (Merits) ikerdino ko 23-to juli 1968 bersh, Serije A no. 6, & 10; O Thilimmenos mamuj e Grecija (GC),34369/97, & 44, ECHR 2000-IV; thaj Stec thaj Javera mamuj Khetanutne Thagaripa/Inglanga/ (GC), no. 65731/

- 01, § 51 ECHR 2006). I Kris vi akceptuinda e generalno politika kotar e aktivitetura save nisi disproporcionalno anglal krisaribaskere efektura upral specifikani grupa so javere rigatar shaj te anel dzi pe specifikani diskriminacija savi so naj astardini e grupasar (High Jordan mamuj Khetanutne Thagaripa, no. 24746/94, § 154, 4-to maj 2001 bersh; thaj Hoogendijk mamuj Niderlanda (dec.) no. 58461/00, 6-to januaro 2005 bersh). Gasavi diskriminacija si potencijalno mamuj e Konvencija thaj rezultirinela kotar e de facto situacija (Zarb Adami mamuj e Malta, no. 17209/02, § 76, ECHR 2006).
180. Ande Hoogendijk-eskiri decija ano Kris phendas kaj: „Kate o aplikanto shaj te sikavel, upral e oficijalne statistike, kaj prima facie sikavela pes specifikane – formulirime pe neutralno chani – kaj faktikane ucheder procento si e dzuvlja teli presija ktoar e mursha. Kadalesar o Gaverno sikavela kaj kerela pes diskriminacija upral e grundo mursha-dzuvlja. Vi kodo so ande praktika sikavela pes kaj e mursha si ani lacheder situacija, ka ovel ekstremno phareste te sikavel pes gasavi jekh indirektno diskriminacija.,,
181. Pe agor, sar so si phendino upraleder, e Romengiri dukhavdini sitacija sikavela kaj trubuj te del pes olenge specijalno sama pe lengere trubujmata pe specifikane situacije (Chapman mamuj Khetanutne Thagaripa (GC), no. 27238/95, § 96, ECHR 2001-I; thaj Connors mamuj Khetanutne Thagaripa, no. 66746/01, § 84, 27-to maj 2004 bersh). Ande Chapmaneskoro krisaripe (vakerdino upreder, §§ 93-94) i Kris dikhlas vi kodo kaj trubujasas te ovel phendino kaj trubuj konsensuso mashkar e Thema Membrura ande Europako Konsilo te prendzaren e minoritetengere specijalno trubujmata thaj te keren obligatorno te del pes olenge siguriteto pe lengoro identiteto tha dzivdipaskoro stilo, so pe agor ka anel dzi pe kodo e minoritetura te ikeren pengoro kulturakoro javeripe ande sa e thema.
182. I Kris dikhlas kaj sar rezultato katar olen-giri trubulentno historija e Romenge trubuj te del pes specifikani sama upral lengere dukhaviba sar minoriteto (dikh thaj e generalnikane obzervacije katar e Rekomandacije ki Parlamentarno Asambleja no. 1203 (1993) pe Roma ande Europa, citirime ande paragrafo 56 thaj o punkto 4 katar e Rekomandacija no. 1557 (2002): „E legalno situacija e Romengi ande Europa,, citirimo ande paragrafo 58). Thaj sar so i Kris phendas, olenge trubuj specijalno protektiribe (dikh o paragrafo 181). Sar so phenena but Eurpakere thaj internacionalno organizacije, sar vi e rekomandacije andine kotar e Europako Konsilo (dikh paragrafo 54-61), kodi protekcija khuvela vi ande e edukacijakiri sfera. Kodoleske, kadala kejsuro roden specifikani sama/atencija/ pe situacije kana ande Krisa anena pes gasave aplikantija – chavore, kaskere edukacijakere hakaja chachipena/ si chinavdine.
185. Sasa khetanutno grundo kaj si diferenca ande tretmano savo na rezultuil katar e statutarne provizije kodolestar so e chavoren den ande specijalno sikljovne/shkoli/. Dzaindoj pal kodo, o phuchipen si, avela i legislacija ande praktika kodolestar so shaj te arakhen pes baro numero romane chavendar – but olendar vi aplikantura ande Krisa – si chivdine ande specijalno sikljovne bizi jsutifikacija.
186. Sar so sasa phendino upreder, e aplikanton ande Krisa si pharipena te sikaven kaj mamuj lende si kerdino diskriminatorno tretmano (Nachova thaj e Javera, citirime upreder, §§ 147 thaj 157). Cilosar te garantirinel pes efektivo protektiribe pe lengere hakaja/chachipena/ trubuj te keren pes specifikacije kana sikavela pes gasavi, sar so phenena indirektno diskriminacija.
187. Kotar gasavo punkto, e Kris dikhindoj pe Konsileskere Direktive 97/80EC thaj 2000/43/EC dela instrukcije te arakhen pli dosh sostar phagela e principija vash jekh tretmano angleder e kherutne autoritetija, leindoj ki sama/godi/ e statistikane evidencije, faktija save so shaj te sikaven kaj kerdinas pes diskriminacija (dikhe paragrafura

82 thaj 83). O Krisaripe ande chachipaskiri Kris vash e Europakere Komunitetija (dikh e paragrafura 88-89) sikavena kaj e aplikantura shaj te den statistikane evidencije anglal e nacionalne Krisa so shaj te lel pes sar fakti te si validne thaj chachune.

I Bari Kris majodorig phenel kaj e informacije save so aven kotar e trinto rig ko but themengere krisa, sar so dikhena e bucharne grupe ande Khetanutne Nacije, trubuj te akceptuinen sar evidencija ki indirektno diskriminacija sar fakto prima facie.

I Kris majodorig phenel kaj gasave statistike si but importante, vi sar sikavena e krisariba Hoogendijk thaj Zarb Adami, thaj trubuj te akceptuinen pes nekobor tipija kotar gasave evidencije (Nachova thaj Javera, citirime upreder, § 147).

188. An gasave situacije, i Kris lela ki godi kaj kana sikavena pes diskriminacijakere praktike upral jekh manush vaj upral varesavi grupa, e statistike te si signifikantne thaj chachune, shaj te len pes sar prima facie faktija thaj evidencije vash e aplikantno so ikljola anglal i Kris. Kodo na phenela kaj i indirektno diskriminacija nashti te sikavel pes bizi akala statistikane evidencije. [aj vi bi lengo.

189. Kana varesavo aplikanto ande Kris khamel te sikavel kaj upri leste kerela pes indirektno diskriminacija pali gasave themeskere aktivitetija vaj ande praktika, o Them musaj te sikavel faktencar kaj gasave aktivitetija vaj praktika pe javereder tretmano naj diskriminatorno (dikh mutatis mutandis, Nachova thaj Javera, citirime upreder ano teksti, § 157). Pe gasavo faktengoro arakhibe shaj te sikavel pes vi gasavi aligacijakiri natura pe gasave kejsongere tipija (ibid., § 147) ka ovel but phareste ande praktika e aplikantonge te sikaven kaj si kerdini indirektno diskriminacija bizi gasave faktija thaj evidencije.

191. I Bari Kris phenel kaj gasave statistike/ evidencije/ (O ERRC: gasave statistike

ande disproporcionalno reprezentacija e romane chavengiri ande specijalno sikljovne/shkole/) ka ovel phareder te sikaven pes sostar e Gavernon butivar naj gasavi statistika vash e chhavora. Dzaindoj kodolestar so naj oficijalniki statistika vash e chavengoro etniciteto, i Kris shaj ma te lel ki obzervacija e aplikanteskiri statistika sostar nane oficijalno. Numa, sar te si, kodola numerija so dela o aplikanti trubuj te konfirmirinen pes vi kotar o Them vi kotar korkorutno/independentno/ superizori.

193. Sar so dikhela i Kris e majneve numerija vash e chavore ande Ostravakoro regioni dena buteder generalno piktura/slika/ thaj si but phareste te avel pes dzi pe egzaktrop procenti e romene chavengoro so dzana ande specijalno sikljovni/shkola/. Numa, e informacije sikavena kaj e romane chavengoro numero si disproporcionalno but ucho, dzanindoj kaj von sip e gasave sikljovne mazoriteto. Vakerindoj/phenindoj/pe neutralno chib shaj te konstantirinel pes kaj e romane chavengoro numero, ki komparacija e na-romane chavencar, si disproporcionalno baro an specijalno sikljovne.

194. Odori kote so sikavela pes kaj e legislacijakere procedure producirinena diskriminatorno efekti, i Bari Kris lela ki sama, sar so kerdinas kana ovela vorba bash o butjaribe, vaj e procizije kotar e servisura, kaj chi trubuj te kerel pes vi ande edukacijakiri sfera (dikh mutatis mutandis, Nachova thaj Javera, citirime upreder, 157) thaj te sikavel diskriminatorno intencija kotar e relevantno autoritetengiri rig (dikh o pragrafo 184 upreder).

195. Pe gasave situacije, e evidencije dendine katar e aplikantura shaj te dichon pes sar signifikantno te vazden zurali sama bash indirektno diskriminacija. Kodoleske kodo trubuj te pashakerel pes dzi pe Gaverno, savo so musaj te sikavel kaj o javereder impakto legislacijatar sasa rezultato katar e objektivno faktora save so naj phangle e etnicitetosar.

207. O fakto kaj instant krisaripe indicirinela kaj e aranzmanura bash e romane chavore ande

shkolaripe (dikh paragrafo 28 upreder) naj zurales kerdine thaj kaj o Them leijas sama pe chavengere specijalno trubujimata sar membrura ko telune klasura (dikh mutatis, mutandis, Buckley, citirime upreder, 76; thaj Connors, citirime upreder 84). Majodorig, sar rezultato gasave aranzmanondar e aplikantura sasa bichaldine ande shkoli vash e chave mentalno nasvalipencar kote so o sikljovibaskoro plano thaj programo naj sar ande normalno shkoli thaj kote so e chavore izolirinena pes kotar e javera chavora katar e majbuhli populacija. Kodolestar e chavore lena gasavi edukacija savi so harnjarel olengoro majodorutno zuraripe ki edikacija thaj na dikhela pes kadale chavora te phiren thaj te integririnen pes pe normalne shkoli sar i javer sasti populacija. Thaj pe agor, vi korkoro o Gaverno phendinas kadala chavore kana ka agoren pengiri shkola ka ovel olen buteder pharipena te arakhen penge buti sar sikle save agorena specijalno shkola.

208. An gasavi situacija kana dikhela pes kaj e e chehiko Themeskere autoritetija keren

aktivitetura e Roma te phiren ande shkola, i Kris naj chali kodolestar katar e javereder tretmani so isi e romane chavoren kotar e na-romane chavoren ande shkolaribaskoro sistemo. An kodi konekcija, sasa phendino kaj e neve legialacijas chionavena pes e specijalno shkoli thaj sa e chavorenge, vi kodolenge so isi olen specijalno trubujimata, sar vi e chavoren kotar socijalno teljardine grupi, te len ande normalne shkoli.

209. Pe agor, kotar e vrama kana kerdini pes kodi but relevantno legialacija thaj savi astardas te sikavel pes vi ande praktika, i Kris dikhlas kaj e chavore kotar e romane komunitetura angleder sasa dukhavadine diskriminacijakere tretmanosar. Numa, sostar kodo si achavdino, chi trubuj te dikhen pes e individualno krisaripa.

210. Konsekventno kodolesar, sasa phageripe kotar instantno krisaripe katar e Artiklo 14 Konvencijatar, thaj gian ki konjukcija e Artiklosar 2 Protokolestar 1, bash sako jekh aplikanti.